

ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Рябенко В.В., кандидат економічних наук, доцент кафедри прикладної економіки Національного університету харчових технологій

За розробки стратегії розвитку підприємства й формування конкретних стратегічних напрямків варто враховувати принципову роль ресурсів у цьому процесі, оскільки саме ресурси визначають основу стратегічного потенціалу підприємства. Найбільш важливим елементом стратегічного потенціалу є ресурсний потенціал. Ресурсний потенціал – це система ресурсів, взаємопов'язана сукупність матеріальних, фінансових, інформаційних засобів та трудових ресурсів, які використовують (або можуть використати) їх в процесі виробництва матеріальних благ і послуг. Кожний з перерахованих ресурсів являє собою сукупність можливостей, але саме унаслідок взаємодії всіх ресурсів, що складають систему, досягається ефект синергії, і виробнича система одержує нові властивості і можливості, яких не має кожен окремий вид ресурсів.

Формування матеріальної складової ресурсного потенціалу передбачає створення матеріально-технічної бази діяльності підприємства. Базовим елементом матеріальних ресурсів підприємств харчової промисловості є основні засоби, рівень зносу яких перевищує 50%. Зазначене потребує термінового вирішення даної проблеми за рахунок підвищення інвестиційної активності підприємств та диверсифікації шляхів отримання та поліпшення стану основних засобів (придбання за рахунок власних та позикових коштів, будівництво, оренда, лізинг, модернізація, ремонт та ін.). Важливою проблемою у формуванні матеріальних ресурсів є забезпечення виробництва сировиною, що вимагає налагодження надійних, взаємовигідних відносин із сільськогосподарськими виробниками чи іншими підприємствами харчової промисловості. Інструментами такої співпраці є інтеграційні процеси між підприємствами агропродовольчого виробництва, стратегічне партнерство, налагодження довгострокових договірних відносин. Вирішальну роль у

формуванні сировинних та інших матеріальних ресурсів належить логістиці як діяльності щодо планування, організації, оптимізації та забезпечення матеріальних потоків, що сприяє зменшенню витрат на залучення ресурсів, забезпечує безперебійність, надійність та швидкість поставок, збереження якісних параметрів сировини в процесі її руху від постачальника до виробника тощо. Для нормального функціонування підприємства обсяг предметів праці повинен бути достатнім для виробництва продукції, і, водночас, мінімальним, що не призводить до зростання витрат виробництва за рахунок утворення понаднормативних запасів. У зв'язку з цим велике значення має процес нормування оборотних засобів як складової матеріальних ресурсів.

В сучасних умовах процес формування матеріальних ресурсів вимагає застосування прогресивних систем управління ресурсним забезпеченням (MRP, ERP, SCM, «just-in-time», «lean production»), які базуються на новітніх інформаційних технологіях та моделях оптимізації бізнес-процесів постачання.

Одним із напрямів забезпечення підприємства матеріальними ресурсами є запровадження технологій ресурсозбереження, які розглядаються у двох напрямках: як економія ресурсів і як їх раціональне використання.

До основних процесів формування трудової компоненти ресурсного потенціалу належать: планування потреби окремих категорій персоналу за професійними та кваліфікаційними характеристиками, оцінка та відбір, наймання, введення в посаду, адаптація, атестація кадрів, підвищення кваліфікації, перекваліфікація, ротація, формування кадрового резерву, забезпечення кар'єрного росту, звільнення. До забезпечуючих процесів формування трудового потенціалу слід віднести: оцінку результатів праці, матеріальне та моральне стимулювання, забезпечення умов праці та трудової дисципліни, формування організаційної культури. Для забезпечення підприємства трудовими ресурсами необхідно налагодити співпрацю із освітніми закладами, кадровими і рекрутинговими агентствами, фондами зайнятості, центрами підвищення кваліфікації кадрів.

Формування фінансових ресурсів повинне бути спрямоване на вирішення наступних завдань: забезпечення наявності фінансових ресурсів в розмірах достатніх для фінансування поточної діяльності та її відтворення як мінімум на простому рівні; генерування грошових потоків збалансованих за обсягом та синхронізованих у часі для забезпечення відсутності дефіциту фінансових ресурсів; формування оптимальної структури капіталу підприємства шляхом забезпечення доцільного співвідношення між власними і позиковими коштами для досягнення встановлених цілей розвитку та нормативних параметрів фінансової стійкості; забезпеченості високої інвестиційної привабливості підприємства для зовнішніх зацікавлених осіб та підвищення інвестиційної здатності за рахунок внутрішніх джерел (прибуток, амортизаційні відрахування тощо).

Важливу роль у формуванні фінансових ресурсів відіграє налагодження співпраці із відповідними фінансовими інституціями (банками, страховими та інвестиційними компаніями, структурами фондового ринку). Однак, в сучасних умовах отримання фінансових ресурсів із даних джерел характеризується високою вартістю залучення, складністю та тривалістю процедури, слабким розвитком фондового ринку, високими ризиками. Тому основним джерелом фінансових ресурсів, на жаль, залишається власна діяльність в сфері виробництва і реалізації продукції, що стримує розвиток ресурсного потенціалу підприємств харчової промисловості та результативність їх діяльності.

Основними елементами інформаційних ресурсів є знання, відомості, повідомлення, ідеї, що служать цілям процесів функціонування і розвитку підприємства. Виходячи з суті інформаційних ресурсів, вони сприяють ефективному використанню підприємством інших ресурсів, а також створюють сприятливе інформаційне середовище функціонування всього підприємства. Формування інформаційних ресурсів відбувається через процедури збору, накопичення, передачі, обробки та аналізу інформації про різноманітні аспекти діяльності підприємства та про фактори зовнішнього середовища. Важливу роль у даних процесах займає інформаційне забезпечення, яке стосується трьох

видів діяльності: конструкторське забезпечення; технологічне забезпечення;
управлінське забезпечення.